

УДК 327(477+ЄС) «1991-2004»

ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНОГО ДІАЛОГУ УКРАЇНИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У 1991-2004 РОКІВ

Наконечний В. І.

Аспірант кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Чорноморського державного університету імені Петра Могили.

Науковий керівник: доктор політичних наук, професор Шевчук Олександр Володимирович.

Анотація. *Офіційне декларування на державному рівні євроінтеграційного вектору зовнішньої політики України стало одним із визначальних факторів розвитку внутрішньополітичної сфери життя країни на найближчі десятиліття після розпаду Радянського Союзу. Більш ніж двадцятилітній період незалежності молодій українській державі характеризувався диференційною динамікою проведення реформ, які декларували напрямом на побудову громадянського суспільства, утвердженого на демократичних принципах та загальнолюдських цінностях. Проте, реальні процеси реформування української держави, в більшості своїй, не досягли поставлених цілей, на відміну, наприклад, від поляків, котрі розпочали реформи приблизно в один час з українцями і вже у 2004 р. сягнули досить високого рівня, що відкрило їм дорогу до вступу в ЄС. Закономірно постає питання, чому Україна, офіційно задекларувавши курс на інтеграцію в європейські структури, не спромоглась виконати ряд завдань, встановлених в рамках копенгагенських критеріїв?*

Аналіз сучасної геополітичної обстановки в Україні дає не стільки відповіді, скільки ставить перед дослідниками безліч запитань вирішення котрих слід шукати, в тому числі, в процесах становлення та еволюції діалогу України з Європейським Союзом. Події останнього року в Україні поставили, в першу чергу перед політологами, велику кількість завдань, від вирішення котрих у більшій мірі залежать особливості розвитку нашої держави в найближчі роки, оскільки стало зрозуміло, що першочерговим і невідкладним кроком має бути реформування внутрішньополітичної системи та пошук більш дієвої зовнішньополітичної доктрини для України.

У даній статті проведено аналіз особливостей перебігу політичного діалогу між Україною та Європейським Союзом в період 1991-2004 рр. за допомогою запропонованої автором структурно-логічної схеми. Аналіз побудовано за принципом розподілення матеріалу на тематичні блоки, кожен з яких є частиною системи причинно-наслідкових зв'язків. Також, визначено основні складові вказаного діалогу та розкрито їх взаємовпливи, як основних структурно-функціональних елементів системи міждержавного співробітництва Україна – ЄС у вказаний період.

Ключові слова: *Україна, Європейський Союз, соціальна система, інтеграція, політичний діалог, реформи.*

Постановка проблеми. *Офіційне декларування на державному рівні євроінтеграційного вектору зовнішньої політики України [1] стало одним із визначальних факторів розвитку внутрішньополітичної сфери життя країни на найближчі десятиліття після розпаду Радянського Союзу. Більш ніж двадцятилітній період незалежності молодій українській державі характеризується диференційною динамікою проведення реформ, які деклару-*

вали напрямок на побудову громадянського суспільства, утвердженого на демократичних принципах та загальнолюдських цінностях [2].

Проте, реальні процеси реформування української держави, в більшості своїй, не досягли поставлених цілей, на відміну, наприклад, від поляків, котрі розпочали реформи приблизно в один час з українцями і вже у 2004 р. сягнули досить високого рівня, що відкрило їм дорогу до вступу в ЄС. Закономірно постає питання, чому Україна, офіційно задекларувавши курс на інтеграцію в європейські структури, не спромоглась виконати ряд завдань, встановлених в рамках копенгагенських критеріїв [3]. Пошук відповіді на це запитання, на думку автора, слід розпочати з системного аналізу політичного діалогу між Україною та ЄС в означений період. Таким чином, актуальність теми визначається політичними реаліями сучасної України і потребує системного висвітлення із застосуванням широкого методологічного апарату.

Мета статті – пошук нових методологічних підходів комплексного та порівняльного аналізу суспільно-політичних подій в контексті євроінтеграційних процесів та спроба їх практичного застосування при визначенні особливостей політичного діалогу України та Європейського Союзу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема особливостей становлення та еволюції політичного діалогу України з ЄС розглядалась в численних роботах багатьох вітчизняних дослідників, серед яких особливо слід відмітити праці таких науковців як І. Я. Тодоров, А. М. Киридон, В. Г. Воронкова та Т. В. Сидорук. Саме їх роботи спрямовані на пошук політичних чинників в контексті розкриття причинно-наслідкових зв'язків процесу європейської інтеграції України [4; 5; 6; 7].

Основні результати дослідження. Вдаючись до аналізу процесів взаємодії соціальних систем, котрими, беззаперечно, є як Україна так і ЄС, слід враховувати особливості структурно-функціональних зв'язків між усіма елементами системи. Саме з цією метою автор пропонує схему, зображену на Рис. 1, за якою і буде відбуватись аналіз.

Використання автором схеми аналізу, зображеної на Рис. 1, вмотивовано необхідністю уніфікації методологічних прийомів для розгляду подібних одне до одного суспільно-політичних процесів, наприклад європейської інтеграції України та Польщі (під подібністю розуміється визначений комплекс близьких стартових умов, який включає в себе такі характеристики як: етнічна та історична спорідненість народів, геополітичні, економічні та соціально-ідеологічні аспекти існування держав). Розроблена автором схема аналізу дозволяє детально дослідити процес, шляхом вивчення його складових компонентів, оцінити їх потенціал впливу на загальну систему та розкрити характер взаємозв'язків з іншими елементами системи.

Перший блок (див. Рис. 1 на стор. 53) – «Вироблення зовнішньополітичної стратегії» має фундаментальне значення, оскільки слугує відправною точкою розвитку будь-яких зовнішньополітичних відносин України. Становлення стійкої та самостійної зовнішньополітичної доктрини є однією з ознак політичної незалежності та ідеологічної консолідації суспільства, чого не можна однозначно сказати про Україну в перші роки після розпаду СРСР.

Характер початку політичного діалогу між Україною та Європейськими Співтовариствами визначався їх двосторонніми геополітичними інтересами в регіоні Центрально-Східної Європи (ЦСЄ) і характеризувався як взаємовигідний напрямок реалізації зовнішньої політики. Основними причинами декларування на державному рівні необхідності всебічного діалогу було офіційно затверджене бажання з боку ЄС і з боку України

сприяти розвитку ринкових відносин в регіоні ЦСЄ, поглибленню економічного співробітництва та пристосуванню до демократичних цінностей [8].

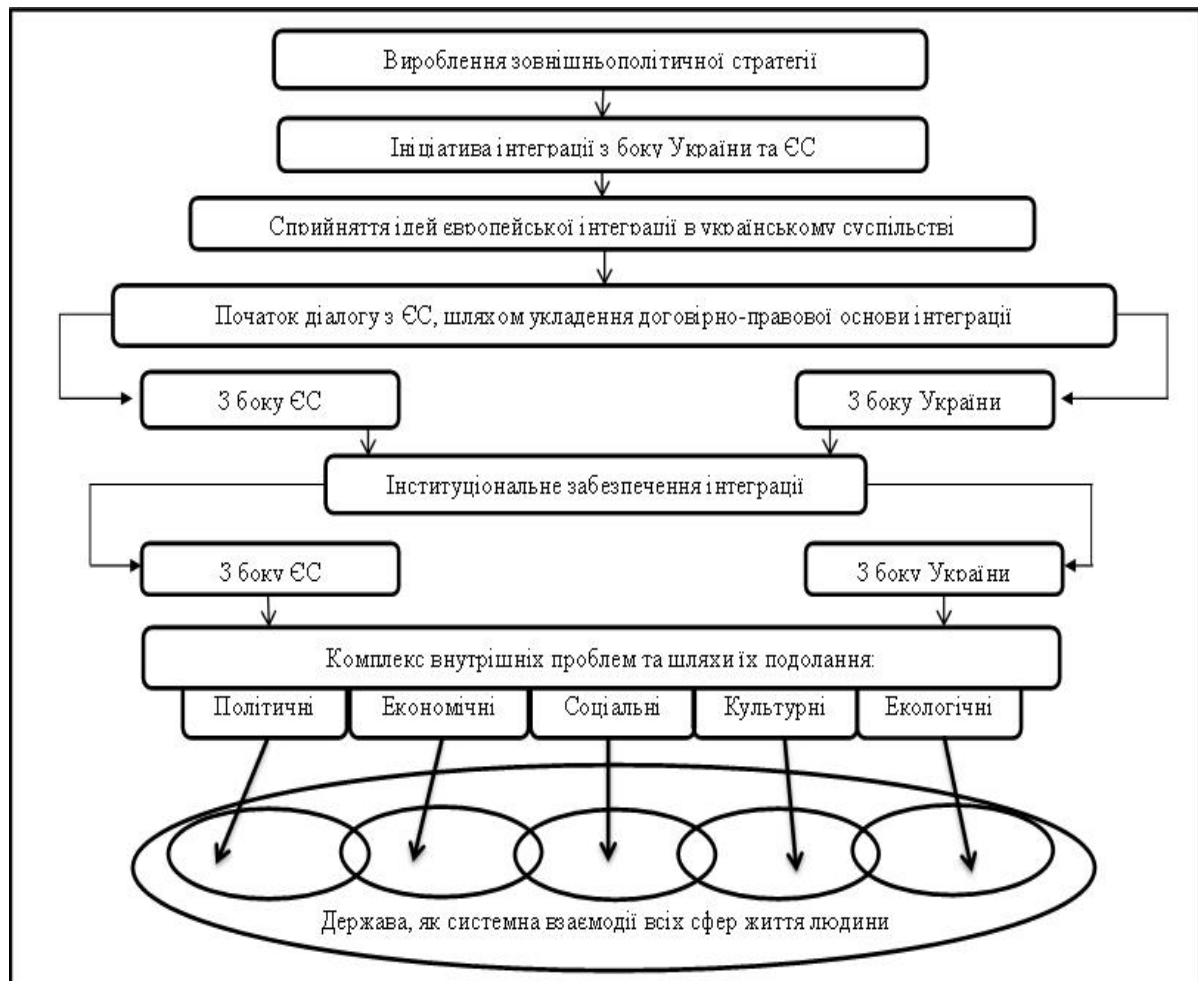

Рис. 1. Структурно-логічна схема аналізу процесів європейської інтеграції України.

Другий блок – «Ініціатива інтеграції з боку України та ЄС». Перші проєвропейські лозунги в Україні, знайшли офіційне втілення в постанові Верховної Ради УРСР від 25 грудня 1990 р. «Про реалізацію Декларації про державний суверенітет України в сфері зовнішніх відносин», згідно з якою уряду було доручено створити сприятливі умови для забезпечення безпосередньої участі Республіки в загальноєвропейському процесі та європейських структурах [4, с. 34].

Датою початку співробітництва України та Європейського Союзу доцільно вважати 2 грудня 1991 р., коли у заяві ЄС офіційно констатувалось невідворотне прагнення України до незалежності, яке було продемонстровано через загальнонаціональний референдум. Цікавим є те, що в цій заяві, також, висловлювались сподівання щодо перейняття на себе Україною комплексу зобов'язань (головним чином у безпековій сфері) Радянського Союзу, взятих ним в рамках Гельсінського Акту [9, с. 119].

Бажання України стати повноправним членом Європейської спільноти було висловлено першим президентом Л. Кравчуком під час підписання Угоди про партнерство та співробітництво (УПС) між Україною та ЄС – 14 червня 1994 р. у Люксембурзі [2].

Третій блок – «Сприйняття ідей європейської інтеграції в українському суспільстві». Оскільки інтеграція України до європейських та трансатлантичних структур все наполегливіше, особливо з кінця 1990-х рр., синтезувалась в якості суспільно-політичної ідеї та розширювала коло прихильників серед політичної еліти країни, ти самим склалась можливість казати про трансформацію цих прагнень в якості новітньої української національної ідеї [4, с. 35].

Графіки, зображені на Рис. 2, демонструють результати дослідження, проведеного Українським центром економічних і політичних досліджень ім. О. Разумкова (УЦЕПД), котрі вказують на диференційну динаміку суспільної думки щодо основних напрямів зовнішньої політики.

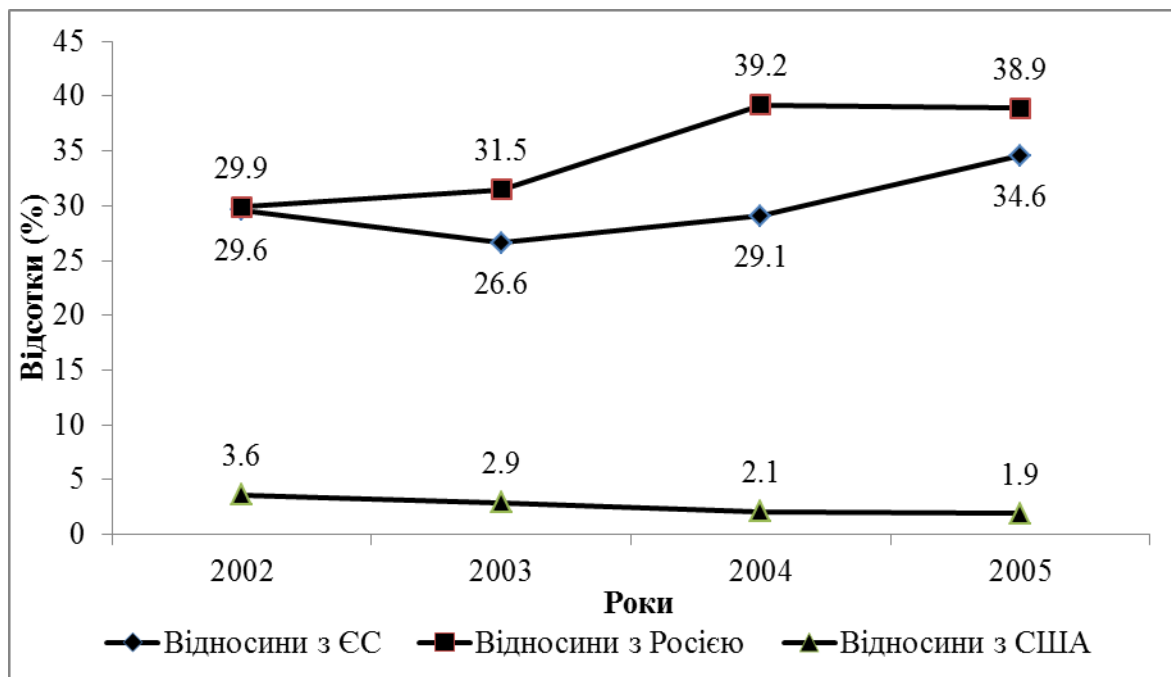

Рис. 2. Рівні підтримки українцями основних напрямків зовнішньої політики України, за результатами опитування (2002-2005 рр.) [10].

Графіки Рис. 2 вказують на незначний ріст (5%) підтримки співробітництва з ЄС, що на нашу думку, було пов'язано з відверто-демонстративною протекціоністською політикою Росії по відношенню до В. Ф. Януковича, метою якої було продовження стратегічної лінії Л. Д. Кучми, котра попри всі офіційні декларування євроінтеграційних прагнень, знаходилась лише на рівні політичних «загравань» з ЄС. Показовим є те, що рівень підтримки взаємовідносин з Російською Федерацією в період 2004-2005 рр. втрачає позитивну динаміку і знаходиться приблизно на незмінному рівні. Слід зазначити також, що процес розширення ЄС у 2004 р. за рахунок сусідніх (в тому числі) з Україною держав – Польщі, Словаччини, Угорщини, безумовно сприяв поширенню ідей європейської інтеграції в українському суспільстві.

Графіки Рис. 3 демонструють динаміку суспільної думки щодо того, чи потрібно Україні вступати до ЄС (2002-2005 рр.).

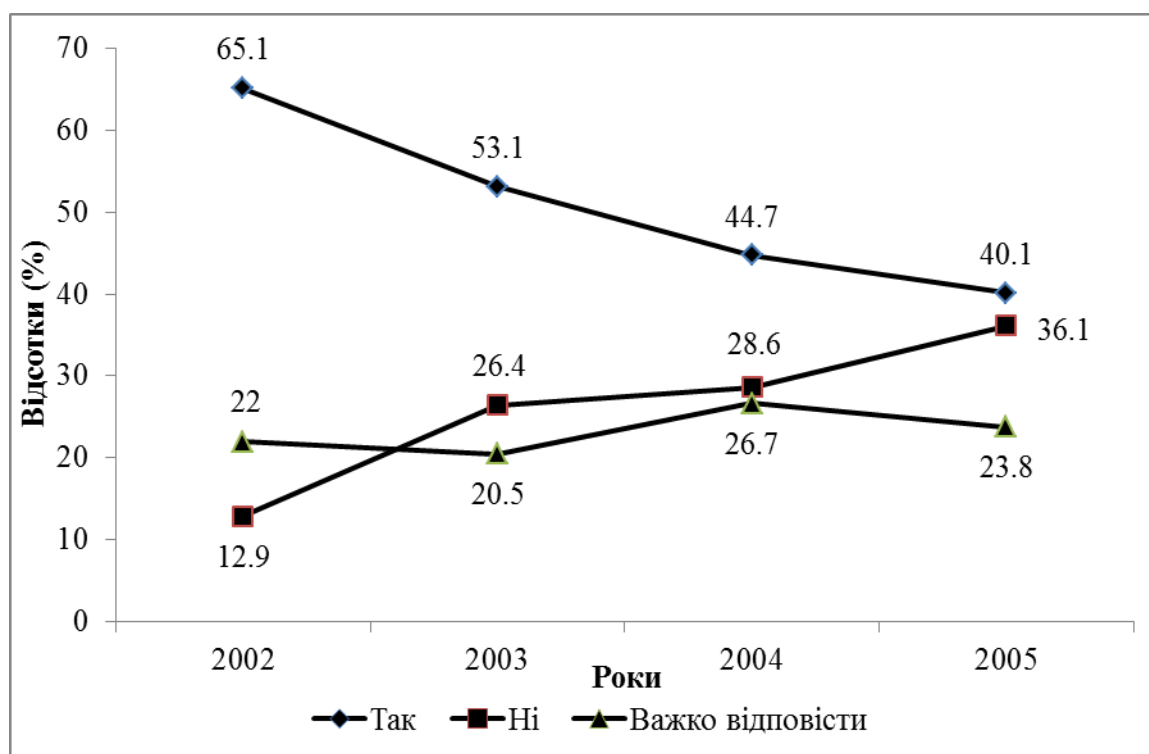

Рис. 3. Динаміка суспільної думки щодо необхідності вступу України до ЄС (2002-2005 рр.), за результатами опитування [11].

Як видно з Рис. 3, лише за декілька років рівень підтримки європейської інтеграції України, протягом вказаного періоду, поступово зменшується (на 25%), в той час, як кількість людей, котрі не підтримують євроінтеграційні процеси – збільшується (більш ніж на 23%). На нашу думку, вказана динаміка знаходиться у пропорційній залежності від багатьох факторів, головними з яких є: сподівання частини українського суспільства на позаблоковість та самостійність України на міжнародній арені; проросійська зорієнтованість частини населення (особливої актуальності набуває, якщо взяти до уваги, що активний спад починається на початку 2000-х рр., тобто збігається з початком президентства в РФ В. В. Путіна); розчарування в політиці В. А. Ющенка (євроінтеграційні лозунги та людські сподівання загубились у внутрішньополітичних баталіях та протистоянні за владу, що і стало однією з головних причин наднизьких рейтингів В. А. Ющенка та перемоги В. Ф. Януковича на президентських виборах 2010 р.).

Таким чином, на час проголошення Україною інтеграції до ЄС ключовим зовнішньополітичним пріоритетом (в інавгураційній промові Л. Д. Кучми в листопаді 1999 р. [12]) та визначення її стратегічною метою держави в урядовій програмі на початку 2000 р., підтримка з боку суспільства не була однозначною та мала закономірні коливання в контексті як внутрішньо- так і зовнішньополітичних змін. Це вказує на неповне становлення євроінтеграційного напрямку домінуючим пріоритетом у зовнішньополітичних симпатіях українського суспільства.

Четвертий-п'ятий блоки – «Початок діалогу з ЄС, шляхом укладення договірно-правової основи інтеграції». 11 лютого 1992 р. було підписано протокол Угоди між ЄС та СНД, що безпосередньо стосувався виконання програми TACIS в Україні, котра передбачала трансфер знань та умінь у сфері державного будівництва, фінансування проєктів та надання консультативної допомоги у створенні нормативно-правової бази в державі [6,

с. 112]. У вересні 1992 р. відбувається перша зустріч на найвищому рівні між Президентом України Л. М. Кравчуком та Головою Єврокомісії Ж. Делором, в ході якої були досягнуті домовленості, котрі дозволили розпочати переговори щодо укладання угоди і відкриття в Києві у жовтні 1993 р. Представництва Комісії Європейських Співтовариств в Україні [4, с. 37]. Також, одним з перших практичних кроків на шляху налагодження співробітництва України з ЄС була Угода між Європейським Співтовариством та Україною від 1 січня 1993 року «Про торгівлю текстильною продукцією» [13].

Переговори, що розпочались у березні 1993 р. завершилися 14 червня 1994 р. підписанням у Люксембурзі Угоди про партнерство і співробітництво між Україною та державами-членами ЄС, чим фактично і було закладено правову основу взаємовідносин [2]. Дана Угода замінювала застарілу Угоду про Торгівлю та Комерційне й Економічне співробітництво (1989 р.) між ЄС та СРСР і знаменувала собою важливий крок вперед для молоді української держави, котра вийшла на міжнародну арену як самостійний гравець.

Не дивлячись на затяжний процес розробки та ратифікації основних договірно-правових документів двосторонніх відносин Україна – ЄС, на початку 2000-х рр. відбувається їх становлення та закріплення на законодавчому рівні, а характер взаємовідносин здобуває стратегічного контексту. Проте, в існуючій на той період системі, видимий прогрес налагодження співробітництва з ЄС стримувався низкою чинників та явищ, котрі сьогодні вилились в потужну соціально-політичну та економічну кризу.

Шостий та сьомий блоки – «Інституціональне забезпечення інтеграції» аналізує процес створення відповідних інститутів покликаних сприяти європейській інтеграції. 1 березня 1998 р. завершився процес ратифікації Угоди про партнерство та співробітництво, після чого було остаточно сформовано відповідний інституціональний механізм, започаткувавши, таким чином, співробітництво з широкого кола політичних, торговельно-економічних та гуманітарних питань та налагодивши конструктивний діалог.

Згідно з Указом Президента України у 2002 р. створено Державну Раду з питань європейської та євроатлантичної інтеграції (діяла з 2002 по 2005 р.) [14], яку очолював особисто Президент. Також, при Президентові країни діяв консультативно-дорадчий орган Національна рада з питань адаптації законодавства України до законодавства ЄС (з 2000 по 2006 р.) [15], а при Міністерстві юстиції діяла Міжвідомча координаційна рада з адаптації законодавства України до законодавства ЄС (з 1998 р. по 2004 р.) [16] яку очолював міністр. На зміну останній, Постановою Кабінету Міністрів України № 1365 від 15 жовтня 2004 р. утворено Координаційну Раду з адаптації законодавства України до законодавства ЄС, до складу якої увійшли міністри та інші представники політичної еліти України [17].

Тогочасний політичний діалог Україна – ЄС відбувається у формі щорічних консультацій на найвищому політичному рівні – самітів; засідань Ради з питань співробітництва; регулярних консультацій Україна – Трійка ЄС на рівні міністрів закордонних справ та на рівні політичних директорів МЗС. Починаючи з 2000 р. також у формі зустрічей Україна – Трійка ЄС на рівні експертів з питань спільної зовнішньої та безпекової політики.

Восьмий блок – «Комплекс внутрішніх проблем та шляхи їх подолання». Тогочасний розвиток політичного діалогу між Україною та ЄС базувався на впровадженні Україною Стратегії інтеграції до ЄС, виконанні сторонами УПС та опрацюванні Плану дій в рамках Європейської політики сусідства. Україна виходила з того, що реалізація зазначеного документу мала сприяти посиленню співпраці між Україною та ЄС в умовах розширення, створити необхідні умови для переходу в майбутньому до якісно нового рівня відносин з ЄС.

Своїм головним завданням, Україною декларувалось утвердження європейських цінностей і стандартів в політиці, економіці, соціальній сфері, вказуючи, що ці принципи

мають стати запорукою суспільної стабільності і сталого розвитку нашої держави. Проте, на ділі ситуація мало змінювалась, оскільки потужний вплив олігархії на ряду з непрофесіоналізмом політичних лідерів – стали головною перепорою на шляху досягнення задекларованих цінностей.

З огляду на сьогоднішні події в Україні, на ту потужну політичну, соціально-економічну та ідеологічну кризу, постає безліч питань, однозначних відповідей на котрі дати неможливо. Проте, очевидним є, що однією з головних причин сучасних подій стала непослідовність, пасивність та відверте небажання проводити конструктивні реформи політичною елітою України періоду середини 1990-х – початку 2000-х рр.

Можна багато говорити про роль геополітичного розподілу сфер впливу тих чи інших країн на внутрішньополітичній арені України, проте ключовим є усвідомлення того, що країна має системну кризу всередині, котра виражається через політичні, економічні та соціальні негаразди, а найбільш небезпечною стає в контексті ідеологічного розколу суспільства. Адже консолідоване та згуртоване суспільство не так легко розхитати провокаціями, чи іншими діями, оскільки за подібних умов воно набуває всіх ознак надпотужної соціальної системи, котра легко поглинає зовнішні флуктуації не порушуючи внутрішнього балансу та не змінюючи своєї структурно-функціональної організації [18].

Висновки. Загалом, необхідно зазначити, що автор не вбачає у вступі до ЄС своєрідну «панацею» від внутрішньополітичних, соціально-економічних та культурно-ідеологічних проблем, проте досить чітко розуміє, що шлях європейської інтеграції мав би стати дієвим методом створення сильної, незалежної національної держави. Саме наполегливе реформування всіх сфер життя країни базуючись на загальноєвропейських принципах та засадах загальнолюдської моралі, мало б стати не самоціллю, а лише шляхом досягнення цілі – благополуччя українського народу.

Таким чином, висновки визначаються результатами проведеного дослідження та включають в себе наступні положення:

1. Об'єктивні суспільно-політичні реалії сьогодення потребують комплексних змін в методології аналізу та прогнозування явищ і процесів, котрі виникають в соціальних системах.

2. Використання автором схеми аналізу процесів європейської інтеграції України (Рис. 1) дозволяє провести комплексний аналіз соціально-політичної складової діалогу України та ЄС в зазначений період, а також встановити ряд особливостей еволюції даного процесу.

3. Європейська інтеграція України є не лише надскладним процесом трансформації суспільної свідомості українського народу, а також явищем, геостратегічне значення котрого важко переоцінити (враховуючи особливості геополітичного положення України).

Перспективи подальших досліджень полягають у детальному вивченні процесів європейської інтеграції України в системі міждержавних взаємовідносин Україна – Польща – Росія.

Список використаної літератури

1. Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу: Указ Президента України [від 11 червня 1998 р., № 615/98] // Офіційний вісник України від 02. 07. 1998 р., № 24.
2. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами // Офіційний вісник України від 29. 06. 2006 р., № 24.

3. Копенгагенські критерії / уклад. Прудченко Є. Д. // Дніпропетровська обласна універсальна наукова бібліотека. Центр Європейської Інформації. – Дніпропетровськ: 2007. – 30 с. [Електронний ресурс]: – Режим доступу: http://ukrcei.org/uploads/files/default/kopengagenskie_kriterii.pdf.
4. Тодоров І. Я. Україна на шляху до європейської та євроатлантичної спільноти: Монографія. – Донецьк : ДонНУ, 2006. – 268 с.
5. Киридон А. М. Євроінтеграційний курс України: адекватність реалій зовнішньополітичного вибору // Україна – Європа – Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини. № 1. – 2008. – С. 270-277.
6. Воронкова В.Г. Політика Європейської інтеграції: Посібник. – К. : «Професіонал», 2007. – 512 с.
7. Сидорук Т. В. Європейська політика сусідства і процеси реформування у країнах Східної Європи // Політичний менеджмент. – 2010. – № 4 (43). – С. 160-170.
8. Парижская хартия для новой Европы [Електронний ресурс]: – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_058.
9. Во имя мира, безопасности и сотрудничества // История международных отношений и внешней политики СССР. 1968-1978. М., 1979. – С. 117-142.
10. Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.razumkov.org.ua/ukr/poll.php?poll_id=305.
11. Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.razumkov.org.ua/ukr/poll.php?poll_id=387.
12. Інавгураційна промова Президента України Л.Д. Кучми [виголошена 30 листопада 1999 р.] [Текст] / Л. Д. Кучма // Стратегічна панорама. – 1999. – № 4. – С. 3-10.
13. Угода між Європейським Співтовариством та Україною про торгівлю текстильною продукцією, від 01. 01. 1993 р., № 994_161 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_161.
14. Про Державну раду з питань європейської і євроатлантичної інтеграції України: Указ Президента України [від 30 серпня 2002 р., № 791/2002] // Офіційний вісник України від 20. 09. 2002 р., № 36.
15. Про Національну раду з питань адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Указ Президента України [від 30 серпня 2000 р., № 1033/2000] // Офіційний вісник України від 15. 09. 2000 р., № 35.
16. Про затвердження Положення про Міжвідомчу координаційну раду з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Постанова Кабінету Міністрів України [від 12 листопада 1998 р., № 1773] // Офіційний вісник України від 26. 11. 1998 р., № 45.
17. Деякі питання адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Постанова Кабінету Міністрів України [від 15 жовтня 2004 р., № 1365] // Офіційний вісник України від 05. 11. 2004 р., № 42.
18. Наконечний В.І. Система українсько-польських міждержавних взаємовідносин у пострадянський період (1991-2004 рр.): особливості становлення та структура // Наукові праці: науково-методичний журнал. – Вип. 200. Т. 212. Політологія. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. – С. 33-38.

FEATURES OF POLITICAL DIALOGUE BETWEEN UKRAINE AND THE EUROPEAN UNION ON 1991-2004

Nakonechniy V. I.

Graduate student, department of international relations and foreign policy, Petro Mohyla Black Sea state university.

Scientific adviser: Doctor of political, Professor of international relations Shevchuk Alexander.

Abstract. *The official declaration of the Ukrainian European integration vector of the foreign policy on the state level was one of the determining factors of the internal political spheres of the country for the next decade after the collapse of the Soviet Union. More than twenty years since the independence of the young Ukrainian state were characterized by the differential dynamics of reform that declared the vector to build a civil society on democratic principles and human values. However, the actual process of reforming the Ukrainian state, for the most part, did not achieve its goals, in contrast from the Poles, for example, who started reforms around the same time with Ukrainian and reached a sufficiently high level in 2004, paving the way to EU accession. Naturally the question arises why Ukraine, which has officially voiced the course of integration into European structures, failed to complete a series of objectives set out in the Copenhagen criteria?*

Analysis of the current geopolitical situation in Ukraine does not produce as many answers as many questions are posed by researchers. The solution should be sought including in the process of formation and evolution of the dialogue between Ukraine and the European Union. Recent events in Ukraine showed primarily to political scientists a large number of problems. The development features of our country in the coming years depend on the solution of these problems to great extent. It became clear that immediate and urgent steps are the internal systems reform and the search for more effective foreign policy doctrine for Ukraine.

This article analyzes the peculiarities of the political dialogue between Ukraine and the European Union during the 1991-2004 using the structural logic that was proposed by the author. The analysis is based on the principle of the material separation into thematic blocks, each of which is part of the cause-effect relationships. Also, the main components of this dialogue are pointed and their interaction as the basic structural and functional elements of the system of intergovernmental cooperation Ukraine – EU in this period is exposed.

Key words: *Ukraine, the European Union, the social system, integration, political dialogue, reforms.*

Referances

1. Pro zatverdzhennya Stratehiyi intehratsiyi Ukrayiny do Yevropeys'koho Soyuzu: Ukaz Prezydenta Ukrayiny [vid 11 chervnya 1998 r., № 615/98] // Ofitsiynny visnyk Ukrayiny vid 02. 07. 1998 r., № 24.
2. Uhoda pro partnerstvo i spivrobitnytstvo mizh Ukrayinoyu i Yevropeys'kymy Spivtovarystvamy ta yikh derzhavamy-chlenamy // Ofitsiynny visnyk Ukrayiny vid 29. 06. 2006 r., № 24.
3. Kopenhahens'ki kryteriyi / uklad. Prudchenko E.D. // Dnipropetrovs'ka oblasna universal'na naukova biblioteka. Tsentri Yevropeys'koyi Informatsiyi. – Dnipropetrovs'k: 2007. – 30 s. [Elektronnyy resurs]: – Rezhym dostupu: http://ukrcei.org/uploads/files/default/kopengagenskie_kriterii.pdf.
4. Todorov I. Ya. Ukrayina na shlyakhu do yevropeys'koyi ta yevroatlantychnoyi spil'noty: Monohrafiya. – Donetsk: DonNU, 2006. – 268 s.
5. Kyrydon A. M. Yevrointehratsiynny kurs Ukrayiny: adekvatnist' realiyi zovnishn'opolitychnoho vyboru // Ukrayina – Yevropa – Svit. Mizhnarodnyy zbirnyk naukovykh prats'. Seriya: Istoriya, mizhnarodni vidnosyny. № 1. – 2008. – S. 270-277.
6. Voronkova V. H. Polityka Yevropeys'koyi intehratsiyi: Posibnyk. – K.: «Profesional», 2007. – 512 s.
7. Sydoruk T. V. Yevropeys'ka polityka susidstva i protsesy reformuvannya u krayinakh Skhidnoyi Yevropy // Politychnyy menedzhment. – 2010. – № 4 (43). – S. 160-170.
8. Paryzhskaya khartyya dlya novoy Evropy [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_058.

9. Vo ymya myra, bezopasnosti y sotrudnychestva // Ystoryya mezhdunarodnykh otnoshenyy u vneshney polytyky SSSR. 1968 – 1978. M., 1979. – S. 117-142.
10. Ukrayins'kyu tsentr ekonomichnykh i politychnykh doslidzhen' imeni Oleksandra Razumkova [Elektronnyy resurs]: – Rezhym dostupu: http://www.razumkov.org.ua/ukr/poll.php?poll_id=305.
11. Ukrayins'kyu tsentr ekonomichnykh i politychnykh doslidzhen' imeni Oleksandra Razumkova [Elektronnyy resurs]: – Rezhym dostupu: http://www.razumkov.org.ua/ukr/poll.php?poll_id=387.
12. Inavhuratsiyna promova Prezydenta Ukrayiny L. D. Kuchmy [vyholoshena 30 lystopada 1999 r.] [Tekst] / L. D. Kuchma // Stratehichna panorama. – 1999. – № 4. – S. 3-10.
13. Uhoda mizh Yevropeys'kym Spivtovarystvom ta Ukrayinoyu pro torhivlyu tekstyl'noyu produktsiyeyu, vid 01. 01. 1993 r., № 994_161 [Elektronnyy resurs]: – Rezhym dostupu: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_161.
14. Pro Derzhavnu radu z pytan' yevropeys'koyi i yevroatlantychnoyi intehratsiyi Ukrayiny: Ukaz Prezydenta Ukrayiny [vid 30 serpnya 2002 r., № 791/2002] // Ofitsiynyy visnyk Ukrayiny vid 20. 09. 2002 r., № 36.
15. Pro Natsional'nu radu z pytan' adaptatsiyi zakonodavstva Ukrayiny do zakonodavstva Yevropeys'koho Soyuzu: Ukaz Prezydenta Ukrayiny [vid 30 serpnya 2000 r., № 1033/2000] // Ofitsiynyy visnyk Ukrayiny vid 15. 09. 2000 r., № 35.
16. Pro zatverdzhennya Polozhennya pro Mizhvidomchu koordynatsiyu radu z adaptatsiyi zakonodavstva Ukrayiny do zakonodavstva Yevropeys'koho Soyuzu: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny [vid 12 lystopada 1998 r., № 1773] // Ofitsiynyy visnyk Ukrayiny vid 26. 11. 1998 r., № 45.
17. Deyaki pytannya adaptatsiyi zakonodavstva Ukrayiny do zakonodavstva Yevropeys'koho Soyuzu: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny [vid 15 zhovtnya 2004 r., № 1365] // Ofitsiynyy visnyk Ukrayiny vid 05.11.2004 r., № 42.
18. Nakonechnyy V. I. Systema ukrayins'ko-pol's'kykh mizhderzhavnykh vzayemovidnosyn u postradyans'kyu period (1991-2004 rr.): osoblyvosti stanovlennya ta struktura // Naukovi pratsi: nauково-методычний журнал. – Vyp. 200. T. 212. Politolohiya. – Mykolayiv: Vyd-vo ChDU im. Petra Mohyly, 2013. – S. 33-38.

ОСОБЕННОСТИ ПОЛИТИЧЕСКОГО ДИАЛОГА УКРАИНЫ И ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА В 1991-2004 ГОДАХ

Наконечный В. И.

Аспирант кафедры международных отношений и внешней политики Черноморского государственного университета имени Петра Могилы.

Научный руководитель: доктор политических наук, профессор Шевчук А. В.

Аннотация. *Официальное декларирование на государственном уровне евроинтеграционного вектора внешней политики Украины стало одним из определяющих факторов развития внутривнутриполитической сферы жизни страны на ближайшие десятилетия после распада Советского Союза. Более чем двадцатилетний период независимости молодого украинского государства характеризовался дифференциальной динамикой проведения реформ, которые декларировали направление на построение гражданского общества, утвержденного на демократических принципах и общечеловеческих ценностях. Однако, реальные процессы реформирования украинского государства, в большинстве своем, не достигли поставленных целей, в отличие, например, от поляков, которые начали реформы примерно в одно время с Украиной и уже в 2004 г. достигли достаточно высокого уровня, что открыло им дорогу ко вступлению в ЕС. Закономерно возникает вопрос, почему Украина, официально декларируя курс на интеграцию в европейские структуры, оказалась не в состоянии выполнить ряд задач, установленных в рамках копенгагенских критериев?*

Анализ современной геополитической обстановки в Украине дает не столько ответы, сколько ставит перед исследователями множество вопросов решения которых следует искать, в том числе, в процессах становления и эволюции диалога Украины с Европейским Союзом. События последнего года в Украине поставили, в первую очередь перед политологами, большое количество задач, от решения которых в большей степени зависят особенности развития нашего государства в ближайшие годы, так как стало абсолютно

понятно, что первоочередным и неотложным шагом должно быть реформирование внутривнутриполитической системы и поиск более действенной внешнеполитической доктрины для Украины.

В данной статье проведен анализ особенностей эволюции политического диалога между Украиной и Европейским Союзом в период 1991-2004 гг. с помощью предложенной автором структурно-логической схемы. Анализ построен по принципу распределения материала на тематические блоки, каждый из которых является частью системы причинно-следственных связей. Также, определены основные составляющие указанного диалога и раскрыты их взаимовлияния, как основных структурно-функциональных элементов межгосударственного сотрудничества Украина – ЕС в указанный период.

Ключевые слова: *Украина, Европейский Союз, социальная система, интеграция, политический диалог, реформы.*